

T.C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-545/62

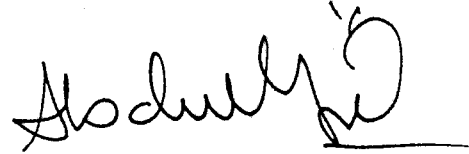
Ankara

3 11 /2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 23/12/2002 tarihinde kararlaştırılan "Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

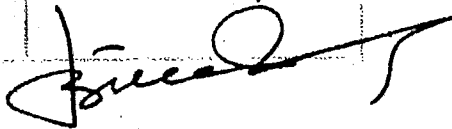

Abdullah GÜL
Başbakan

Eki :

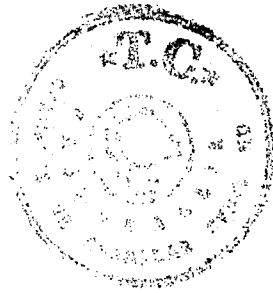
- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe

T.C. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
T.C. M. M.	Adalet
T.C. M. M.	Dışişleri
Tarih	9.1.2003-1/350
Z. M. M.	13.
BAŞKAN	

GEREKÇE

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi, yolsuzlukla mücadele konusunda uluslararası alandaki işbirliğinin önemi dikkate alınarak ve toplumun her kesiminde ortaya çıkabilecek yolsuzluğun, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları, hakkaniyet ve sosyal adalet için ciddi bir tehdit oluşturduğu, ekonomik gelişmeyi engellediği gerçeği gözönünde bulundurularak hazırlanmıştır. Sözleşme, iş dünyasında ceza hukukunun kapsamına girmeyen fiilleri düzenlemekte, yolsuzluk nedeniyle zarar gören kişilerin yararına iç hukukta etkin tedbirler alınmasını öngörmektedir. Bu konuda, üyesi bulunduğumuz Avrupa Konseyi tarafından çeşitli tarih ve düzeylerde kabul edilmiş karar ve belgelere de atıfta bulunmak suretiyle, özel hukuk ilişkilerinde ortaya çıkabilecek yolsuzluk fiillerinin, cezai yaptırımlardan ziyade, özel hukuk ilişkilerinin kabul edilen evrensel norm ve yaptırımları çerçevesinde engellenmesini öngörecektir düzenlemeler getirmektedir.

T/1 397

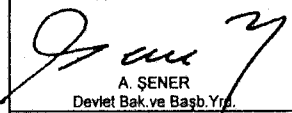
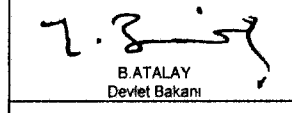
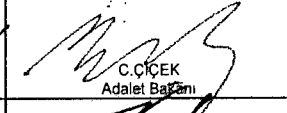
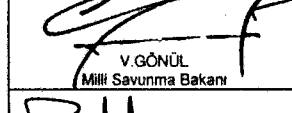
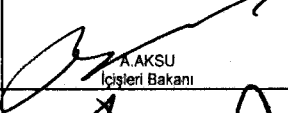
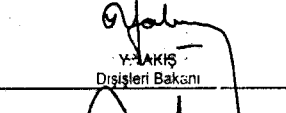
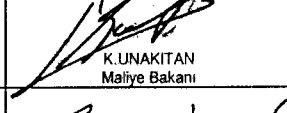
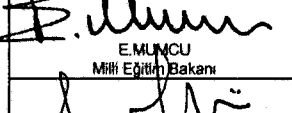
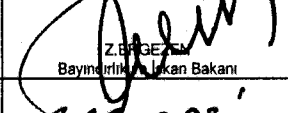
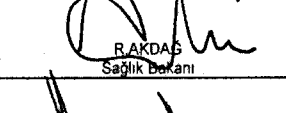
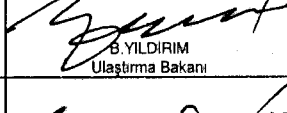
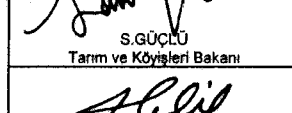
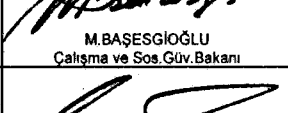
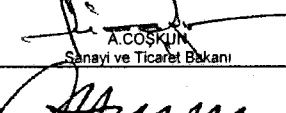
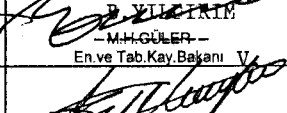
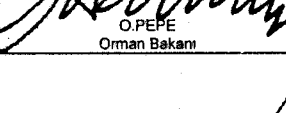
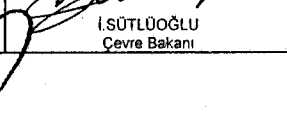
**YOLSUZLUĞA KARŞI ÖZEL HUKUK SÖZLEŞMESİNİN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI**

Madde 1- Avrupa Konseyi tarafından 4 Kasım 1999 tarihinde imzaya açılan ve Türkiye Cumhuriyeti adına 27 Eylül 2001 tarihinde Strazburg'da imzalanan "Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi"nin onaylanması uygun bulunmuştur.

Madde 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ABDULLAH GÜL
BAŞBAKAN

 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 E. YALÇINBAYIR Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M. AYDIN Devlet Bakanı
 B. ATALAY Devlet Bakanı	 A. BABACAN Devlet Bakanı	 K. TUZGEN Devlet Bakanı V.	 C. ÇİÇEK Adalet Bakanı
 V. GÖNÜL Millî Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 Y. AKIŞ Dışişleri Bakanı	 K. UNAKITAN Maliye Bakanı
 E. MUNCU Millî Eğitim Bakanı	 Z. BEGEZEL Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köyş. Bakanı	 M. BAŞEĞİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı V.
 H. ÇELİK Kültür Bakanı	 G. AKŞİT Turizm Bakanı	 O. PEPE Orman Bakanı	 İ. SÜTLÜOĞLU Çevre Bakanı

Dosya No.

101-545

1869

YOLSUZLUĞA KARŞI ÖZEL HUKUK SÖZLEŞMESİ

Strazburg, 4.12.1999

GİRİŞ

Bu Sözleşme'ye imza atan Avrupa Konseyi üyesi Devletler, diğer Devletler ve Avrupa Topluluğu,

Avrupa Konseyi'nin amacının üyeleri arasında daha sıkı bir birliği gerçekleştirmek olduğunu dikkate alarak,

Yolsuzluğa karşı mücadelede uluslararası işbirliğinin önemini bilincinde olarak,

Yolsuzluk olgusunun, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları, hakkaniyet ve sosyal adalet için ciddi bir tehdit oluşturduğunun, ekonomik gelişmeyi engellediğinin ve piyasa ekonomilerinin düzgün ve dürüst işlemelerini tehlikeye koyduğunun altını çizerek,

Yolsuzluğun bireyler, Devlet kurumları, uluslararası kuruluşlar ve şirketler için menfi sonuçlarını teyit ederek,

Özellikle zarar görmüş kişilere hakkaniyete uygun bir tazminat sağlanması için yolsuzlukla mücadelede özel hukukun katkı sağlamasının önemine kani olarak,

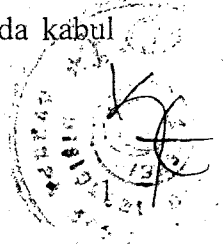
19 uncu (Malta 1994), 21 inci (Çek Cumhuriyeti 1997) ve 22 nci (Moldova 1999) Avrupa Adalet Bakanları Konferanslarının sonuçlarını ve kararlarını hatırd tutarak,

Kasım 1996'da Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen Yolsuzluğa Karşı Eylem Programını gözönünde bulundurarak,

Aynı şekilde, Şubat 1997'de Bakanlar Komitesi tarafından onaylanan, yolsuzluk fiilleri neticesinde zarara uğrayan kişilerin zararlarının tazminine ilişkin hukuk davaları hakkında bir sözleşmenin hazırlanması imkânına dair çalışma gözönünde bulundurularak,

Bakanlar Komitesi'nin Kasım 1997'deki 101 inci oturumunda kabul edilen Yolsuzlukla Mücadelede 20 Temel İlke başlıklı (97)24 sayılı Karar'ı, Bakanlar Komitesi'nin Mayıs 1998'de 102 nci oturumunda kabul edilen Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'nu kuran kısmî ve genişletilmiş Anlaşma ve 1 Mayıs 1999'da kabul edilen GRECO'yu kuran (99)5 sayılı Karar'ı göz önünde bulundurularak,

Ekim 1997'de Strazburg'daki 2 nci Devlet ve Hükümet Başkanları Zirvesi sırasında kabul edilen Sonuç Belgesi ve Eylem Plânı hatırd tutularak,

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır.

BÖLÜM I – Ulusal seviyede alınacak önlemler

Madde 1 - Amaç

Taraflar kendi iç hukuklarında, tazminat elde edebilme imkânı da dahil olmak üzere, yolsuzluk fiili neticesinde zarar görmüş bir şahsın haklarını ve çıkarlarını savunmak üzere etkili başvuru yollarını öngörürler.

Madde 2 - Yolsuzluğun tanımı

Bu Sözleşme'nin amaçlarına uygun olarak "yolsuzluk" tabirinden, bir görevin olağan ifasına ya da haksız bir komisyondan veya hak edilmemiş bir yarardan veya böyle bir hak edilmemiş yarar vaadinden fayda sağlayan, lazım gelen davranışına etki eden haksız bir komisyonun veya diğer hak edilmemiş bir yararın veya böyle bir yararla ilgili vaadin doğrudan ya da dolaylı olarak talep edilmesi, sunulması, verilmesi ya da kabul edilmesi anlaşılır.

Madde 3 - Zararların tazmini

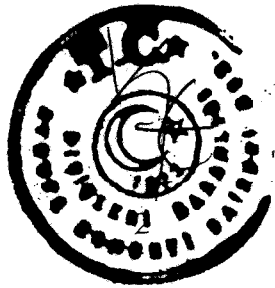
1. Taraflar kendi iç hukuklarında yolsuzluk fiilinden dolayı zarara uğramış şahısların bu zararın tümünün tazmini amacıyla dava açmalarını öngörürler.
2. Bu tazminat, yoksun kalınan kazanç ve mameleke ilişkin uğranılan zararlar ile mamelek dışı zararları da kapsayabilir.

Madde 4 - Sorumluluk

1. Taraflar aşağıdaki şartların bir araya gelmesi halinde zararın tazmin edilmesini kendi iç hukuklarında öngörürler:
 - i) davalının yolsuzluk fiilini işlemesi veya yolsuzluk fiiline izin vermesi veya yolsuzluk fiilinin işlenmesini önlemek için makul önlemlerden imtina etmesi;
 - ii) davacının bir zarara uğraması; ve
 - iii) yolsuzluk fiili ile zarar arasında bir illiyet bağının bulunması.
2. Taraflar kendi iç hukuklarında birden fazla davalının aynı yolsuzluk fiilinden sorumlu olmaları halinde, müteselsilen sorumlu olacaklarını öngörürler

Madde 5 - Devletin sorumluluğu

Taraflar kendi iç hukuklarında, kamu görevlilerinden birinin görevlerinin ifasından dolayı işlediği bir yolsuzluk fiilinden dolayı zarara uğrayan şahısların bu zararlarının, Taraf Devletin veya Taraf bir Devlet değil ise bu Tarafın yetkili makamları tarafından tazmin edilmesini talep etmelerini sağlayacak uygun düzenlemeleri yapacaklardır.

Madde 6 - Müterafık Kusur

Taraflar, zararın meydana gelmesinde veya ağırlaşmasında davacının kusuru olması durumunda, koşulları da dikkate alınarak, tazminatta indirim yapılmasını veya tazminatın reddedilmesini öngören iç hukuk düzenlemelerini öngörürler.

Madde 7 - Süreler

1. Taraflar kendi iç hukuklarında zararın tazmininin, zarar gören şahsın zarardan veya yolsuzluk fiilinden ve sorumlu şahsın kimliğinden haberdar olmasının veya makul süre içerisinde zarardan haberdar olabilmesinin bitiminden itibaren üç yıllık bir sürenin geçmesi ile zamanaşımına uğramasını öngörürler. Her durumda, yolsuzluk fiilinin işlendiği tarihten başlamak üzere en az on yıllık bir sürenin bitiminden sonra bu dava açılmaz.

2. Taraf Devletlerin sürelerin durmasını veya kesilmesini düzenleyen hukuk kuralları, gerektiğinde birinci paragraftaki sürelerle de uygulanır.

Madde 8 - Sözleşmelerin geçerliliği

1. Taraflar kendi iç hukuklarında, konusu yolsuzluk işlemi olan her sözleşmenin veya bir sözleşmenin yolsuzluk işlemi olan her hükmünün yoklukla malûl olduğunu öngörürler.

2. Taraflar kendi iç hukuklarında, rızalarının bir yolsuzluk fiili ile geçersiz kılındığı her sözleşen tarafın, mahkemeden tazminat talep etme haklarına hâlel getirmeden, bu sözleşmenin iptalini talep edebilmesini öngörürler.

Madde 9 - Görevlilerin korunması

Taraflar kendi iç hukuklarında, iyi niyetle ve makul şüpheler temelinde, yolsuzluk fiillerini sorumlu kişi ya da makamlara ihbar eden görevlilere karşı doğrulanmamış her türlü haksız yaptırımın uygulanmaması amacıyla uygun bir koruma sağlamayı öngörürler.

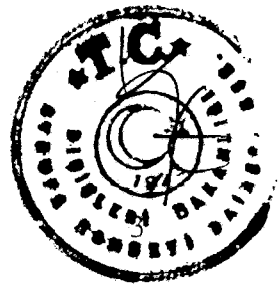
Madde 10 - Bilançonun düzenlenmesi ve hesapların denetimi

1. Taraflar kendi iç hukuklarında şirketlerin yıllık hesaplarının açıklıkla düzenlenmesi ve bunların şirketin malî durumunun doğru bir görünümünü vermesi için gerekli önlemleri alırlar.

2. Yolsuzluk fiillerinin işlenmesini önlemek amacıyla Taraflar, yıllık hesapların şirketin malî durumunun doğru bir görünümünü verdiğini, hesapların denetimiyle görevli şahıslar vasıtasıyla güvence altına alındığını iç hukuklarında öngörürler.

Madde 11 - Delillerin elde edilmesi

Taraflar kendi iç hukuklarında, yolsuzluk fiili ile ilgili bir hukuk davası çerçevesinde, delillerin elde edilmesi için etkin usul kurallarını öngörürler.

Madde 12 - İhtiyatî tedbirler

Taraflar kendi iç hukuklarında, yolsuzluk fiili ile ilgili hukuk davaları sırasında tarafların hak ve çıkarlarını koruma amacıyla ihtiyatî hukukî tedbirleri öngörürler.

BÖLÜM II – Uluslararası işbirliği ve uygulamanın takibi

Madde 13 - Uluslararası işbirliği

Taraflar yolsuzluk olayları ile ilgili hukuk davalarına ilişkin sorunlarda, özellikle tebligatlara, yabancı ülkedeki delillerin elde edilmesine, yetkiye, yabancı mahkeme kararlarının tanıma ve tenfizine ve mahkeme harçlarına ilişkin olarak, taraf oldukları hukukî ve ticarî alanlardaki uluslararası işbirliğine ilişkin yürürlükteki uluslararası belgeler ile birlikte kendi iç hukuk belgelerine göre etkin biçimde işbirliğine giderler.

Madde 14 - Takip

Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) bu Sözleşme'nin Taraflarca uygulanmasının takibini sağlar.

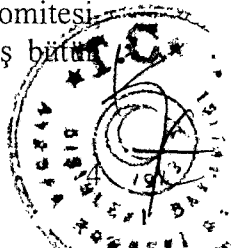
BÖLÜM III – Nihai hükümler

Madde 15 - İmza ve yürürlüğe giriş

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi üyesi Devletlerin ve hazırlanmasına katılan üye olmayan Devletlerle Avrupa Topluluğu'nun imzasına açıktır.
2. Bu Sözleşme onama, kabul ve tasdike sunulacaktır. Onama, kabul veya tasdik belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.
3. Bu Sözleşme ondört Devletin 1 inci paragraf hükümleri uyarınca Sözleşme'yle bağlı oldukları yolundaki muvafakatlerini ifade ettikleri tarihin bitiminden sonraki üç ayı takip eden ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecektir. Onama, kabul veya tasdik anında Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'na üye olmayan herhangi bir imzacı, Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği gün kendiliğinden bu gruba üye olacaktır.
4. Sözleşme'yle bağlı olduğu yolundaki muvafakatini bilahare ifade edecek olan her imzacı için Sözleşme, 1 inci paragraf hükümlerine uygun olarak, Sözleşme ile bağlı olduğu yolundaki muvafakatini bildirdiği tarihten üç ay sonraki ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecektir. Onay, kabul ve uygun bulma anında Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'na üye olmayan her imzacı, Sözleşme'nin kendisi için yürürlüğe girdiği gün bu Gruba kendiliğinden üye olacaktır.
5. Avrupa Topluluğu'nun Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO)'na iştirakine ilişkin özel koşullar Avrupa Topluluğu ile ortak bir anlaşmanın ihtiyacı halinde belirlenecektir.

Madde 16 - Sözleşmeye katılım

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Sözleşme'nin taraflarına danıştıktan sonra, Sözleşme'nin hazırlanmasına katılmamış bütün

üye olmayan Devletleri, Avrupa Konseyi Statüsü'nün 20/d maddesinde öngörülen çoğunluk kararıyla ve Bakanlar Komitesi'nde temsil edilmeye hakkı olan Tarafların temsilcilerinin oy birliğiyle, bu Sözleşme'ye katılmaya davet edebilecektir.

2. Katılan her Devlet için, Sözleşme katılım belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdiinden sonrasını takip eden üç aylık sürenin bitimindeki ayın ilk gününden itibaren yürürlüğe girecektir. Her katılan Devlet, katılım anında üye değilse GRECO'ya bu Sözleşme'nin kendileri için yürürlüğe girdiği gün kendiliğinden üye olacaktır.

Madde 17 - Çekinceler

Bu Sözleşme'nin düzenlemelerine hiçbir çekince kabul edilmez.

Madde 18 - Bölgesel uygulama

1. Her Devlet ve Avrupa Topluluğu, imza veya onay, kabul, tasdik veya katılım belgesinin tevdi sırasında bu Sözleşme'nin uygulanacağı bölge ya da bölgeleri belirleyebilir.

2. Taraflar, daha sonraki bir zamanda Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacakları bir bildirimle, bildirimde belirlediği diğer bir bölge için bu Sözleşme'nin uygulamasını genişletebilir. Sözleşme bu bölge için bu bildirimden Genel Sekreter tarafından alınmasını takip eden üç ayın bitimindeki ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

3. Daha önceki iki paragraf uyarınca yapılmış olan, her bölgeyle ilgili olarak yapılan bildirimler Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yönelik olarak yapılacak ihbar ile geri çekilebilecektir. Geri çekme, anılan ihbarın Genel Sekreter tarafından alınmasını takip eden üç ayın bitimindeki ayın ilk günü hüküm doğuracaktır.

Madde 19 - Diğer sözleşme ve anlaşmalarla ilişki

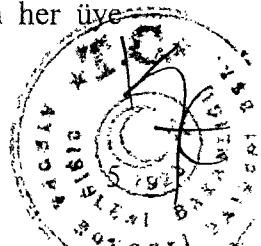
1. Bu Sözleşme özel sorunları düzenleyen çok taraflı uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan hak ve zorunluluklara halel getirmez.

2. Sözleşme Tarafları, aralarında bu Sözleşme'yle ilgili sorunları düzenleyen ikili ya da çok taraflı anlaşmaları, bu Sözleşme'nin düzenlemelerini tamamlamak ya da kuvvetlendirmek veya ilgili olduğu konulardaki ilkelerin uygulanmasını kolaylaştırmak ya da bu Sözleşme'nin amaç ve ilkelerine halel getirmeksizin, konuyla ilgili, bu Sözleşme'nin imzaya açılışı sırasında zorlayıcı özel bir sistem çerçevesinde akdedebilirler.

3. İki ya da daha fazla Tarafın, daha önceden bu Sözleşme'yle ilgili düzenlenen bir konuda bir anlaşma ya da sözleşme akdetmeleri ya da bu konuyla ilgili olarak ilişkilerini bir başka şekilde düzenlemeleri durumunda, bu Sözleşme yerine anılan anlaşma ya da sözleşmeyi uygulamaya yetkilidirler.

Madde 20 - Değişiklikler

1. Bu Sözleşme'yle ilgili değişiklikleri bütün Taraflar teklif edebilir ve her talep Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından Avrupa Konseyi üyesi ülkelere ve 16 ncı maddedeki düzenlemeler doğrultusunda bu Sözleşme'ye katılan veya katılmaya davet edilen her üye olmayan Devlete ve Avrupa Topluluğu'na iletilir.

2. Taraflardan biri tarafından teklif edilen her değişiklik, bu teklifi kendi görüşü ile birlikte Bakanlar Komitesi'ne sunacak olan "Avrupa Hukukî İşbirliği Komitesi" (Comité Européen de Coopération)'ne iletilir.

3. Bakanlar Komitesi teklif edilen değişikliği ve Avrupa Hukukî İşbirliği Komitesi (CDCJ) tarafından sunulan görüşü inceler ve Avrupa Konseyi üyesi olmayan bu Sözleşme'ye Taraflarla da istişareden sonra değişikliği kabul edebilir.

4. Bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen her değişiklik metni kabulleri için Taraflara iletilir.

5. Bu maddenin 3 üncü paragrafına uygun olarak kabul edilen her değişiklik Tarafların tamamının onu kabul ettiklerini Genel Sekreter'e bildirmelerinden otuz gün sonra yürürlüğe girer.

Madde 21 - İhtilâfların halli

1. Avrupa Hukukî İşbirliği Komitesi (CDCJ) bu Sözleşme'nin yorumlanması ve uygulanmasından bilgi sahibi edilecektir.

2. Bu Sözleşme'nin yorumlanmasına veya uygulanmasına ilişkin olarak Taraflar arasında ihtilaf bulunması halinde, ihtilafı aralarındaki ortak bir anlaşma çerçevesinde görüşme yoluyla veya Avrupa Hukukî İşbirliği Komitesi'ne, ihtilaf halindeki Tarafları alacağı kararlarla bağlayacak olan bir hakem mahkemesine ya da Uluslararası Adalet Divanı'na götürmek de dahil olmak üzere, kendi seçtikleri diğer bir barışçı vasıta ile halletmeye çalışacaklardır.

Madde 22 - Vazgeçme bildirimi

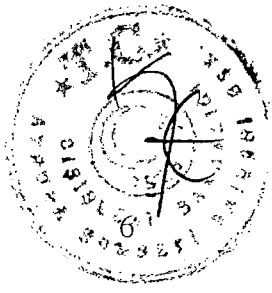
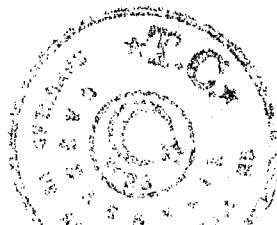
1. Taraflar Avrupa Konseyi Genel Sekreteri'ne yapacakları bir tebligat ile her zaman bu Sözleşme'den vazgeçtiklerini bildirebilirler.

2. Vazgeçme bildirimi, bildirimin Genel Sekreter tarafından alınmasından itibaren geçen üç ayın başlangıcındaki ayın birinci günü etki doğuracaktır.

Madde 23 - Tebligatlar

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri bütün Avrupa Konseyi üyesi Devletlere ve bu Sözleşme'ye katılmış bütün Devletlere:

- a) bütün imzalamaları;
 - b) bütün onama, kabul, tasvip ve katılım belgelerinin tevdiini;
 - c) 15 ve 16 ncı maddelerine uygun olarak bu Sözleşme'nin bütün yürürlüğe giriş tarihlerini;
 - d) bu Sözleşme ile ilgili diğer bütün fiil, bildirim ve iletişimleri,
- tebliğ edecektir.

Bu konuda gereğince yetkili kılınmış aşağıda imzası bulunanlar bu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

Bu Sözleşme, Fransızca ve İngilizce dillerinde ve her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha halinde Strazburg'da 4 Kasım 1999 tarihinde yapılmıştır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri bu nüshanın onaylı bir örneğini bütün Avrupa Konseyi üyesi Devletlere, Sözleşme'nin hazırlanmasına katılmış üye olmayan Devletlere, Avrupa Topluluğu'na ve ona katılmaya davet edilmiş bütün Devletlere gönderecektir.

